

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINĖ PROKURATŪRA

LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROS KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2017-2018 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITA

2019-05-13 Nr. 17.9-6961
Vilnius

Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2017-10-11 įsakymu Nr. I-355 buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos prokuratūros korupcijos prevencijos 2017-2018 metų programa (toliau – Programa). Ji buvo įgyvendinama pagal Programos įgyvendinimo priemonių planą (toliau – Planas), kuriame numatytos korupcijos prevencijos priemonės, už jų įgyvendinimą atsakingi vykdytojai, įvykdymo terminai ir laukiamo rezultato kriterijai. Programos įgyvendinimą analizavo ir kontroliavo Lietuvos Respublikos prokuratūros korupcijos prevencijos komisija (toliau – Komisija).

Vadovaudamasi Programos 19.3 punktu, Komisija parengė šią Programos įgyvendinimo ataskaitą.

Pagal Programos 15 ir 16 punktus Plane numatytų priemonių įgyvendinimas vertinamas pagal nurodytus laukiamo rezultato kriterijus, Programos įgyvendinimo veiksmingumas įvertinamas pagal programos uždavinių rezultato kriterijų pasiekimą.

Programos tikslas – užtikrinti veiksmingos ilgalaikių korupcijos prevencijos priemonių sistemos veikimą prokuratūroje, didinti prokuratūros veiklos skaidrumą, viešumą ir efektyvumą, stiprinti prokuratūros kaip institucijos ir jos darbuotojų atsparumą korupcijai (Programos 12 punktas).

Programos tikslui pasiekti buvo nustatyti tokie uždaviniai:

- 1) pirmasis uždavinys – atskleisti ir šalinti korupcijos pasireiškimo tikimybę prokuratūros veiklos srityse, tobulinti teisinį reguliavimą;
- 2) antrasis uždavinys – gerinti prokuratūros veiklą, stiprinti prokurorų gebėjimus atskleidžiant, tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, palaikant valstybinį kaltinimą šio pobūdžio bylose;
- 3) trečiasis uždavinys – didinti prokurorų ir prokuratūros personalo atsparumą korupcijai ir darbo etikos lygį, užtikrinti prokuratūros antikorupcinės veiklos viešumą (Programos 13 punktas).

1. Programos pirmasis uždavinys - *Atskleisti ir šalinti korupcijos pasireiškimo tikimybę prokuratūros veiklos srityse, tobulinti teisinį reguliavimą* – buvo įgyvendinamas atliekant korupcijos rizikos vertinimą prokuratūros veiklos srityse, atliekant prokuratūros norminių ir vidaus administravimo teisės aktų antikorupcinį vertinimą ir atsižvelgiant į GRECO ketvirtojo vertinimo etapo rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje Lietuvos Respublikai pateiktą vertinimą dėl X rekomendacijos įgyvendinimo, pakartotinai įvertinti asmenų skyrimo į prokurorus tvarką ir pateikti išvadą generaliniam prokurorui.

1.1. Vykdamas Plano **1.1 priemonę** *Korupcijos prevencijos įstatymo nustatyta tvarka atlikti korupcijos rizikos vertinimą ne mažiau kaip dviejose pasirinktose prokuratūros veiklos srityse, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė*, Komisija 2017 m. balandžio 3 d. raštu Nr. 17.9-1947 Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui pasiūlė 2017 metais korupcijos rizikos vertinimą Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje atlikti proceso užbaigimo supaprastinto proceso formomis (teismo baudžiamuoju įsakymu, pagreitinto proceso tvarka) srityje bei darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, priėmimo į darbą prokuratūroje, darbo užmokesčio

nustatymo ir kitų su darbo santykiais susijusių išmokų, darbo sutarčių sudarymo, darbo ir poilsio laiko nustatymo srityse ir kituose su šių darbuotojų darbo santykiais susijusiuose aspektuose srityje.

Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui pritarus šiam siūlymui, jo įsakymais buvo sudarytos darbo grupės, kurios atliko minėtų prokuratūros veiklos sričių įvertinimą. Atlikto įvertinimo pagrindu buvo pasirašytos dvi išvados – 2017 m. rugsėjo 25 d. išvada Nr. 17.9-5197 bei 2017 m. rugsėjo 26 d. išvada Nr. 5227.

2017 m. rugsėjo 25 d. išvadoje Nr. 17.9-5197 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės prokuratūros darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo teisinių santykių srityje“ konstatuota, kad Lietuvos Respublikos prokuratūroje yra priimti reikiami vidaus teisės aktai, kuriuose detalizuota įstatymuose nustatyta šioje išvadoje vertintuose teisiniuose santykiuose dalyvaujančių subjektų kompetencija, teisės ir pareigos, procedūros, sprendimų priėmimo tvarka ir kt. Šie teisės aktai periodiškai peržiūrimi, įvertinant įstatymų pakeitimus, teisinio reglamentavimo pakankamumą, efektyvumą bei taikant praktikoje kylančias problemas, ir esant būtinumui atitinkamai keičiami. Taip pat pripažinta, kad teisės aktuose pakanka mechanizmų, kurie reikšmingai prisideda prie korupcijos rizikos veiksnių mažinimo darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo teisinių santykių srityje. Lietuvos Respublikos prokuratūroje korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų šio pobūdžio teisės pažeidimų minėtoje srityje nenustatyta. Šioje išvadoje taip pat pripažinta, kad siekiant suvienodinti teisės taikymo praktiką ir efektyviai valdyti korupcijos pasireiškimo riziką priėmimo į darbą prokuratūroje srityje, tikslinga papildyti galiojančią teisinį reglamentavimą, numatant atvejų, kada prieš priimant darbuotoją į nekonkursines pareigas neskelbiama atranka, sąrašą ir tokio priėmimo tvarką, taip pat numatyti bent pavyzdinį kriterijų, pagal kuriuos nusprendžiama, ar atranką vykdys komisija, ar tiesioginis vadovas, sąrašą. Atsižvelgiant į minėtą pasiūlymą, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. I-68, 2018 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. I-148 bei 2018 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. I-410 Lietuvos Respublikos prokuratūros darbo reglamento XVI skyrius „Darbuotojų priėmimas“ buvo papildytas nuostatomis, atitinkančiomis anksčiau minėtas rekomendacijas.

Atlikus vertinimą baudžiamojo proceso užbaigimo supaprastinto proceso formomis srityje, 2017 m. rugsėjo 26 d. išvadoje Nr. 17.9-5227 konstatuota, kad prokuroro veikla supaprastintame procese reglamentuota pakankamai detalčiai, o šios veiklos kontrolė išsamiai apibrėžta tiek įstatymais, tiek kitais teisės aktais.

Generaliniam prokurorui pritarus Komisijos siūlymui, 2018 metais buvo nuspręsta korupcijos pasireiškimo tikimybę įvertinti Lietuvos Respublikos prokuratūros naudojamose informacinėse sistemose esančių ikiteisminio tyrimo duomenų apsaugos ir ikiteisminių tyrimų, teisme nagrinėjamų baudžiamųjų bylų ir skundų paskirstymo prokurorams srityse.

Generalinio prokuroro pavedimu Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Vidaus audito skyriui buvo pavesta korupcijos rizikos kontekste įvertinti minėtas prokuratūros veiklos sritis. 2018 m. gruodžio 11 d. buvo pateikta Vidaus audito ataskaita Nr. 17.9-17241 „Korupcijos rizikos Lietuvos Respublikos prokuratūros naudojamose informacinėse sistemose esančių ikiteisminio tyrimo duomenų apsaugos ir ikiteisminių tyrimų, teisme nagrinėjamų baudžiamųjų bylų ir skundų paskirstymo prokurorams srityse vertinimo vidaus auditas“. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Vidaus audito skyrius pateikė rekomendacijas, kuriose pasiūlė įpareigoti prokuratūros padalinių vadovus paskirti atsakingus asmenis už duomenų apie prokurorų specializacijas suvedimą į Informacinę prokuratūros sistemą (toliau - IPS), taip pat reglamentuoti, kad periodiškai būtų prižiūrimos IPS ir Integruoto baudžiamojo proceso sistemos (toliau - IBPS) naudotojams suteiktos teisės.

Lietuvos Respublikos prokuratūros korupcijos prevencijos komisija 2019 m. vasario 14 d. parengė 2018 m. gruodžio 11d. Vidaus audito ataskaitoje Nr. 17.8-17241 korupcijos rizikos Lietuvos Respublikos prokuratūros naudojamose informacinėse sistemose esančių ikiteisminio tyrimo duomenų apsaugos ir ikiteisminių tyrimų, teisme nagrinėjamų baudžiamųjų bylų ir skundų paskirstymo prokurorams srityse vertinimo pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą (toliau - Planas). Plane numatyta, jog Vidaus audito rekomendacijos įpareigoti prokuratūros padalinių vadovus paskirti atsakingus asmenis už duomenų apie prokurorų specializacijas suvedimą

į informacinę sistemą atžvilgiu įsipareigota parengti Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro raštą, kuriame būtų priminta apie būtinybę užtikrinti asmenų vykdomą duomenų apie prokurorų specializacijas suvedimą į Informacinę prokuratūros sistemą. Tokio pobūdžio raštas buvo parengtas, užregistruotas Nr. 17.9-3366 ir Lietuvos Respublikos prokuratūros vadovams išplatintas 2019 m. vasario 28 d. Dėl rekomendacijos reglamentuoti periodiškai vykdomą IPS ir IBPS naudotojų suteiktų teisių priežiūrą Plane numatyta iki 2019 m. birželio 1 d. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro įsakymu sudaryti darbo grupę, kuri būtų atsakinga už teisių IPS ir IBPS naudotojams suteikimo reglamentavimo peržiūrą ir pakeitimų būtinybės įvertinimą. Atsižvelgiant į minėtą rekomendaciją, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2019 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. I-105 buvo sudaryta darbo grupė „Dėl prieigos teisių prokuratūros informacinių sistemų naudotojams suteikimo ir funkcijų paskirstymo“.

Plano 1.1 priemonė 2017 ir 2018 metais buvo įvykdyta nepažeidžiant Plane nustatyto termino – visais atvejais darbo grupės išvadų projektus generaliniam prokurorui ar jo pavaduotojui pateikė iki kiekvienų metų III ketvirčio pabaigos.

Plane numatytas 1.1 priemonės laukiamo rezultato kriterijus – atliktas vertinimas ir identifiкуotos korupcijos rizikos prielaidos. Konstatuotina, kad pagal laukiamo rezultato kriterijų 1.1 priemonė 2017 ir 2018 metais laikytina įgyvendinta. Nustatytos korupcijos rizikos prielaidos įvertintose srityse yra pašalintos arba inicijuoti procesai joms šalinti.

1.2. Plano **1.2 priemonė** *Vykdyti prokuratūros norminių ir vidaus administravimo teisės aktų ir jų projektų antikorupcinį vertinimą* yra visiškai įgyvendinta.

Generalinės prokuratūros Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuroro padėjėja D. Krasauskė, generalinio prokuroro įgaliota atlikti prokuratūros teisės aktų ir jų projektų antikorupcinį vertinimą (toliau - vertintoja), 2017 m. liepos 4 d. raštu Nr. 17.9-3872 ir 2018 m. sausio 9 d. raštu Nr. 17.9-446 informavo Komisiją, kad 2017 metais antikorupciniu požiūriu buvo įvertinti 5 Lietuvos Respublikos prokuratūros teisės aktų projektai, atsisakyta vertinti 12 minėto pobūdžio teisės aktų projektų.

2018 metais antikorupciniu požiūriu Lietuvos Respublikos prokuratūros teisės aktus vertino tiek Vertintoja, tiek Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro sekretoriato vyriausioji specialistė Jūratė Usavičienė. 2018 m. birželio 15 d. raštu Nr. 17.9-9081 bei 2018 m. gruodžio 31 d. raštu Nr. 17.9-2614 Komisija buvo informuota, jog 2018 metais antikorupciniu požiūriu buvo įvertinta 12 Lietuvos Respublikos prokuratūros teisės aktų projektų, atsisakyta vertinti – 11 minėto pobūdžio teisės aktų.

Plano 1.2 priemonės laukiamo rezultato kriterijus yra pasiektas – 2017 ir 2018 metais antikorupciniu požiūriu įvertinta ne mažiau kaip po 5 prokuratūros norminius ir vidaus administravimo teisės aktus ar jų projektus, užtikrinta nuolatinė veiksminga prokuratūros teisės aktų kokybės kontrolė, šalinami teisinio reguliavimo trūkumai ir prielaidos korupcijai pasireikšti.

1.3. Vykdamas Plano **1.3 priemonę** - *iki 2018 m. gegužės 1 d. pakartotinai įvertinti asmenų skyrimo į prokurorus tvarką ir pateikti išvadą generaliniam prokurorui* generalinio prokuroro 2018 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. I-27 buvo sudaryta darbo grupė, kuriai buvo pavesta iki 2018 m. gegužės 1 d. atlikti analizę dėl poreikio tobulinti asmenų skyrimo į prokurorus teisinį reguliavimą ir pateikti išvadą generaliniam prokurorui. Ši darbo grupė 2018 m. gegužės 2 d. pateikė išvadą Nr. 17.9-7106, kurioje konstatavo, kad šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas sudaro pakankamas teises prielaidas užtikrinti, kad atrankos procedūros metu Atrankos komisijos atrinktų tinkamiausią kandidatą ar kandidatus, o praktikoje generalinis prokuroras paprastai visais atvejais vadovaujasi Atrankos komisijos išvadoje pateiktu siūlymu ir skiria asmenis į pareigas, dėl kurių vyko atranka, iš Atrankos komisijos išvadoje nurodytų tinkamiausių kandidatų sąrašo. Siekiant didinti atrankos procedūros skaidrumą, objektyvumą ir aiškumą, buvo pateiktas siūlymas pakeisti galiojantį teisinį reglamentavimą ir numatyti, kad generalinis prokuroras į pareigas, dėl kurių vyko atranka, gali skirti tik asmenį, numatytą kandidatų sąrašo, o nepasirinkus nei vieno asmens iš kandidatų sąrašo ar tais atvejais, kai tokio sąrašo nėra, nes Atrankos komisija priima sprendimą nesiūlyti nei vieno asmens, skelbti naują atranką arba atrankos neskelbti, taip pat tikslinti

vartojamas sąvokas „pretendencas“ ir „kandidatas“. Atsižvelgiant į minėtos komisijos pateiktas pastabas Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras 2018 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. I-175 „Dėl Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2013 m. lapkričio 13 d. įsakymo Nr. I-286 „Dėl prokurorų ir vyriausiųjų prokurorų atrankos komisijų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė galiojusią prokurorų atrankos ir vyriausiųjų prokurorų atrankos komisijų nuostatų tvarką.

Komisija konstatuoja, kad Plano 1.3 priemonė visiškai įvykdyta iki Plane nurodyto termino pabaigos.

1.4. Pirmojo Programos uždavinio pasiekimui buvo nustatyti šie rezultato kriterijai: antikorupeciniu požiūriu įvertintų prokuratūros norminių ir vidaus administravimo teisės aktų ar jų projektų, skaičiaus didėjimas (lyginant su praėjusiais metais); visuomenės pasitikėjimo prokuratūra didėjimas; respondentų, sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ metu įvardijusių prokuratūrą kaip korumpuotą, procentinės dalies mažėjimas.

Kriterijus *Antikorupeciniu požiūriu įvertintų prokuratūros norminių ir vidaus administravimo teisės aktų ar jų projektų, skaičiaus didėjimas (lyginant su praėjusiais metais)* nepasikeitė. 2015 metais buvo įvertinti 4, o 2016 metais - 7 Lietuvos Respublikos prokuratūros teisės aktai ir jų projektai. 2017 metais antikorupeciniu požiūriu įvertinti 5, o 2018 metais – 12 Lietuvos Respublikos prokuratūros teisės aktai ir jų projektai. Nors 2017 metais buvo įvertintas mažesnis teisės aktų skaičius nei 2016 metais, tačiau 2018 metais šis skaičius išaugo beveik dvigubai.

Kriterijus *Visuomenės pasitikėjimo prokuratūra didėjimas* nėra pasiektas. Generalinės prokuratūros Komunikacijos skyrius pateikė Komisijai informaciją, kad „Vilmorus“ visuomenės ir rinkos tyrimų centro duomenimis, 2017 metais prokuratūra nurodė pasitikintys 29 proc. respondentų, 2018 metais - 28,76 proc. Akivaizdu, kad per paskutiniuosius dvejus metus pasitikėjimas prokuratūra beveik nesikeitė.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos užsakymu 2018 m. atlikto tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2018“ iš viso buvo apklausti 1004 Lietuvos Respublikos gyventojai, 501 verslo įmonių vadovai, 507 valstybės tarnautojai, kurie Lietuvos Respublikos prokuratūros, palyginus su 2016 metais atlikto tyrimu, kaip vienos iš labiausiai Lietuvos Respublikoje korumpuotų institucijų nevertino. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog 2016 metais net 10 procentų apklaustų gyventojų ir 4 procentų apklaustų įmonių atstovų prokuratūrą įvardino kaip vieną labiausiai korumpuotų institucijų Lietuvoje. Komisijos vertinimu *Respondentų, sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ metu įvardijusių prokuratūrą kaip korumpuotą, procentinės dalies mažėjimas* laikytinas pasiektu.

Atsižvelgdama į tai, kad yra pasiekti du iš trijų Programos pirmajam uždaviniui iškeltų kriterijų ir įvertindama Plano 1.1-1.3 priemonių vykdymą, Komisija mano, kad uždavinys *Visuomenės pasitikėjimo prokuratūra didėjimas* nelaikytinas neįgyvendintu, kadangi per 2017 ir 2018 metus pasitikėjimas prokuratūra beveik nesumažėjo, o nuolatinis pasitikėjimo šia institucija augimas pripažintinas tikslu, kurio pasiekimą suponuoja ilga trukme pasižyminčių priemonių taikymas. Tokių priemonių rezultatyvumas gali būti pastebimas kelių metų perspektyvoje.

2. Programos antrasis uždavinys - *Gerinti prokuratūros veiklą, stiprinti prokurorų gebėjimus atskleidžiant, tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, palaikant valstybinį kaltinimą šio pobūdžio bylose* buvo įgyvendinamas organizuojant ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir prokurorų mokymus; rengiant teismų praktikos korupcinio pobūdžio bylose apibendrinimus, supažindinant su jais prokurorus ir ikiteisminio tyrimo pareigūnus.

2.1. Generalinės prokuratūros Mokymų skyrius 2017-03-15 raštu Nr. 17.9.-1597 informavo Komisiją, kad, vykdant Plano **2.1 priemonę** *Organizuoti ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir prokurorų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimo, tyrimo ir valstybinio kaltinimo palaikymo šios kategorijos bylose mokymus*, 2017 m. kovo – gegužės mėnesiai buvo organizuoti du kvalifikacijos kėlimo renginiai tema „Sporto srities korupcijos prevencija ir manipuliavimas sporto varžybomis“ bei „Apklausų vykdymas, ypač korupcijos bylose“. Pirmojo renginio trukmė buvo 8 akademinės valandos, o jo dalyvių skaičius – 35 prokurorai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Antrajame renginyje dalyvių skaičių sudarė 1 asmuo, o renginys vyko 40 akademinėse valandose. 2018

metais buvo organizuota 10 kvalifikacijos kėlimo renginių. 2018 m. vasario 21 d. suorganizuotas renginys tema „Viešumo didinimas kaip kovos su sukčiavimu ir korupcija priemonė“, trukmė – 16 akademinų valandų, dalyvavo 1 asmuo. 2018 m. rugsėjo 16 d. vyko renginys „Korupcijos tyrimas ir patraukimas baudžiamojon atsakomybėn“, trukmė – 24 akademinės valandos, dalyvavo 1 asmuo. 2018 m. lapkričio 11 d. vyko renginys „Korupcinių nusikalstamų veikų finansiniai tyrimai ES lėšų paskirstymo srityje“, trukmė – 40 akademinų valandų, dalyvavo 5 prokurorai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai. 2018 m. lapkričio mėnesį taip pat vyko renginiai tema „Užsienio pareigūnų papirkinėjimo tarptautiniuose verslo sandoriuose tyrimas“ bei „Juridinių asmenų patraukimo baudžiamojon atsakomybėn galimybės ir ypatumai tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, naujausia teismų praktika“. Abiejuose šiuose renginiuose dalyvavo po 305 prokurorus ir ikiteisminio tyrimo pareigūnus, kiekvieno renginio trukmė buvo 8 akademinės valandos. Iš 2018 metų suorganizuotų kvalifikacijos kėlimo renginių laikotarpiu nuo 2018 m. rugsėjo mėnesio iki 2019 metų sausio mėnesio buvo suorganizuoti 5, o būtent - „Korupcinių nusikalstamų veikų kvalifikavimo ir atskirų sudėties požymių įrodinėjimo praktinės problemos. Nusikalstamų veikų valstybės tarnybai bei viešiesiems interesams atribojimas nuo tarnybinių nusižengimų“, „Asmens turto tyrimas. Turto konfiskavimas, išplėstinis turto konfiskavimas, šių baudžiamąjį poveikio priemonių taikymo teoriniai ir praktiniai aspektai ir galimybės tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas“, „Slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimas tiriant korupcines nusikalstamas veikas“, „Praktiniai mokymai, skirti konkrečių sudėtingų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų analizei ir baudžiamajai teisinei kvalifikacijai aptarti“, „Kova su pinigų plovimu Europos Sąjungoje“. Pirmuose 4 kvalifikacijos kėlimo renginiuose dalyvavo po 305 prokurorus bei ikiteisminio tyrimo pareigūnus, šie renginiai pasižymėjo 8 bei 4 akademinų valandų trukme. Paskutiniame renginyje dalyvavo 11 prokurorų ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų, o renginio trukmė sudarė 12 akademinų valandų.

Plano 2.1. priemonė laikytina įvykdyta.

2.2. Plano **2.2 priemonė** *Parengti apibendrinimą dėl prokurorų pozicijos ir teismų sprendimų dėl bausmės skyrimo asmenims, kurie nuo 2016 m. gegužės 1 d. iki 2017 m. gegužės 1 d. pirmosios instancijos teismo buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams* yra visiškai įvykdyta, tačiau vėliau nei Plane nustatytas terminas (2017 m. lapkričio 1 d.). Akivaizdu, kad Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamente 2017 m. lapkričio 7 d. parengto Prokurorų pozicijos dėl skirtinų bausmių ir teismų praktikos skiriant bausmes už nusikalstamas veikas valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams apibendrinimo Nr. 17.9-6183 terminas nebuvo viršytas ženkliai, todėl tai nesudaro pagrindo teigti, jog Plano 2.2 priemonė nors ir buvo įvykdyta, bet netinkamai.

Komisijos vertinimu, šios priemonės laukiamo rezultato kriterijus pasiektas - parengtas apibendrinimas, leidžiantis identifikuoti gerąją praktiką bei prokurorų pozicijos skiriant bausmes dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų trūkumus ir imtis atitinkamų priemonių jiems šalinti.

2.3. Vykdamas Plano **2.3 priemonę** iki 2018 m. gruodžio 1 d. *Atlikti išteisinimo pagrindų ir priešasčių analizę byloje dėl kyšininkavimo, prekybos poveikiu ir piktnaudžiavimo*, 2018 m. gruodžio 30 d. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamente buvo parengtas bylų dėl kyšininkavimo, prekybos poveikiu ir piktnaudžiavimo, kuriuose asmenys galutiniais teismo sprendimais buvo išteisinti arba baudžiamasis procesas jų atžvilgiu buvo nutrauktas BPK 382 straipsnio 2 punkto pagrindu, apibendrinimas. Šis apibendrinimas buvo parengtas neženkliai viršijant Plane nurodytą terminą, tačiau laukiamo rezultato kriterijus buvo pasiektas – atlikta analizė, leidžianti nustatyti išteisinimo priežastis, identifikuoti ikiteisminio tyrimo subjektų veiklos tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas trūkumus ir imtis atitinkamų priemonių jiems šalinti, todėl nelaikytina, jog toks Plane numatytų terminų pažeidimas iš esmės sąlygojo netinkamą Plano įgyvendinimą.

2.4. Programos antrajam uždaviniui buvo nustatyti šie rezultato kriterijai: ištirtų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičiaus didėjimas; dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų visiškai išteisintų asmenų procentinės dalies mažėjimas.

Kriterijus *Ištirtų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičiaus didėjimas* yra nepasiektas. 2018 metais ištirta 18 procentų mažiau nusikalstamų veikų (kvalifikuotinių pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 225-228 straipsnius) nei 2017 metais – atitinkamai 435 ir 534 nusikalstamos veikos.¹

Vertinant tokio pokyčio priežastis, pažymėtina, kad 27 procentais, lyginant su 2017 metais, sumažėjo užregistruotų korupcinių nusikalstamų veikų, bei 20 procentų sumažėjo dėl jų pradėtų ikiteisminių tyrimų, skaičiai. Atsižvelgiant į tai, kad didžiąją dalį korupcinių veikų sudaro operatyviai ištiriami bei naudojant supaprastinto proceso formas teismui perduodami papirkimo atvejai, užregistruotų veikų skaičiaus mažėjimas tiesiogiai nulėmė ištirtų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičiaus sumažėjimą.

Teisėsaugos institucijų, atskleidžiančių ir tiriančių korupcines nusikalstamas veikas, pajėgumai pastaraisiais metais esmingai nekito, todėl 2018 m. fiksuotus šios rūšies nusikalstamumo pokyčius (kartu analizuojamo kriterijaus reikšmės nepasiekimą), Komisijos manymu, galėjo lemti kelios priežastys: buvo padaryta mažiau korupcinių veikų (dėl aktyvių socialinės reklamos kampanijų, antikorupcinio švietimo sklaidos, visuomenės sąmoningumo ir nepakantumo korupcijai didėjimo bei bendros tendencijos, kad įvairių rūšių nusikalstamumas turi augimo bei mažėjimo periodus) ir šias nusikalstamas veikas tampa sunkiau išaiškinti dėl kintančio jų padarymo mechanizmo (veikos valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams priskiriamos latentiškesnių nusikalstamų veikų kategorijai). Be to, 2014 m. iš esmės pasikeitė teismų praktika korupcinio pobūdžio bylose aiškinant specialiojo subjekto požymius, dėl to reikšmingai susiaurėjo ratas asmenų, galimų traukti baudžiamojon atsakomybėn už nusikalstamas veikas valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, ir tai, kartu su kitomis priežastimis, neabejotinai sąlygojo nusikalstamumo statistikos pokyčius.

Kartu Komisija atkreipia dėmesį, kad Programos antrąjį uždavinį įgyvendinančios prokuratūros korupcijos prevencijos priemonės iš esmės negali įtakoti nusikalstamumo pokyčių, jos yra orientuotos į tikslą gerinti užregistruotų nusikalstamų veikų tyrimo rezultatus. Pažymėtina, kad, lyginant su 2017 metais, 2018 metais buvo ištirta neženkliai didesnė procentinė dalis užregistruotų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų – atitinkamai 73 proc. ir 81 proc.. Todėl, atsižvelgiant į tai, Komisijos manymu, galima konstatuoti, kad aptariamas kriterijus pagal savo esmę ir tikslą yra pasiektas.

Kriterijus *Dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų visiškai išteisintų asmenų procentinės dalies mažėjimas* nepasiektas. Remiantis Informacinės prokuratūros sistemos duomenimis, 2017 metais pirmosios instancijos teismuose buvo visiškai išteisinti 3 proc. korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymu kaltintų asmenų. 2018 metais visiškai išteisintų asmenų procentinė dalis nuo 2017 metų nepasikeitė, taip pat sudarė apie 3 procentus.

Komisija konstatuoja, kad yra nepasiekti du Programos antrojo uždavinio *Gerinti prokuratūros veiklą, stiprinti prokurorų gebėjimus atskleidžiant, tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, palaikant valstybinį kaltinimą šio pobūdžio bylose* rezultato kriterijai. Komisijos manymu, šis uždavinys ir jo pasiekiami rezultatai reikalauja ilgesnės nei kelių metų mokymų, kvalifikacijos kėlimo ir tobulinimo trukmės, todėl šis uždavinys prokuratūros veiklai turėtų būti keliamas ir būsimoje korupcijos prevencijos programose, nuolat ir sistemingai vykdant su prokurorų kvalifikacijos kėlimu, gerosios praktikos sklaida susijusias bei kitas priemones.

3. Įgyvendinant programos trečiąjį uždavinį - *Didinti prokuratūros darbuotojų atsparumą korupcijai ir darbo etikos lygį, užtikrinti prokuratūros antikorupcinės veiklos viešumą* buvo numatyta organizuoti prokurorų ir prokuratūros personalo mokymus tarnybinės etikos srityje; parengti prokuratūros darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, skirtą vidaus teisės aktą, kuris apibrėžtų veiklos ir elgesio principus, kurių turi laikytis toks darbuotojas, įgyvendindamas savo teises, vykdydamas teisės aktuose nustatytas pareigas ir funkcijas; organizuoti komunikacijos srityje dirbančių prokurorų ir prokuratūros personalo mokymus; Lietuvos Respublikos prokuratūros interneto svetainėje skelbti informaciją apie korupcijos prevenciją ir kontrolę prokuratūroje; kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją dėl galimybės Generalinės prokuratūros, jos padalinių ir

¹ Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ataskaitų duomenys.

apygardų prokuratūrų, jų padalinių vadovams prisijungti prie Interesų deklaracijų informacinės sistemos (IDIS) suteikimo; parengti teisės aktą, reglamentuojantį prokuratūros viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo įgyvendinimo kontrolės priemones.

3.1. Vykiant Plano **3.1 priemonę** – iki 2018 m. gruodžio 1 d. *Organizuoti prokurorų ir prokuratūros personalo mokymus tarnybinės etikos srityje* 2017 metais buvo organizuoti 4 kvalifikacijos kėlimo renginiai tarnybinės etikos tema, 2018 metais buvo suorganizuotas vienas tokio pobūdžio renginys. 2017 m. balandžio 4 d. vyko renginys tema „Teisininko etikos aktualijos“, renginio trukmė – 8 akademinės valandos, dalyvavo 70 prokurorų, valstybės tarnautojų ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų. 2017 m. rugsėjo mėnesį vyko kvalifikacijos kėlimo renginys tema „Aktualūs valstybės tarnautojo etikos klausimai“, trukmė – 4 akademinės valandos, dalyvavo 98 prokurorai, valstybės tarnautojai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai. 2017 m. vasario 8 d., kovo 22 d. bei balandžio 26 d. buvo suorganizuotas kvalifikacijos kėlimo renginys „Aktualūs prokuroro etikos klausimai“, renginio trukmė – 4 akademinės valandos, dalyvavo 172 prokurorai, valstybės tarnautojai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai. 2017 m. birželio 20 d. suorganizuotas renginys „Profesinė etika valstybės tarnyboje“, kuriame dalyvavo 78 prokurorai, valstybės tarnautojai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai, renginys truko 6 akademinės valandas. 2018 m. vasario 23 d. buvo suorganizuotas renginys tema „Tarnybinis etiketas ir protokolas. Kūno kalba“, jame dalyvavo 84 prokurorai, valstybės tarnautojai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai, renginio trukmė – 4 akademinės valandos.

Plano 3.1 priemonė laikytina įvykdyta.

3.2. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Personalo ir teisės skyrius 2019 m. kovo 25 d. raštu Nr. 17.9-4597 informavo, kad vykiant **3.2 priemonę** iki 2018 m. gruodžio 1 d. *Parengti prokuratūros darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, skirtą vidaus teisės aktą, kuris apibrėžtų veiklos ir elgesio principus, kurių turi laikytis toks darbuotojas, įgyvendindamas savo teises, vykdydamas teisės aktuose nustatytas pareigas ir funkcijas* Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. I-67 buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos prokuratūros darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, etikos taisyklės, kurios įsigaliojo 2018 m. liepos 1 d. Laukiamo rezultato kriterijus - dėl tarnybos ir drausmės pažeidimų nubaustų valstybės tarnautojų ir darbuotojų darbo skaičiaus mažėjimas nebuvo pasiektas, kadangi 2018 metais šis skaičius liko panašus.

3.3. Priemonių plano **3.3 priemonė** iki 2018 m. gruodžio 1 d. *Organizuoti komunikacijos srityje dirbančių prokurorų ir prokuratūros personalo mokymus*, Komisijos nuomone, yra tinkamai įgyvendinta. 2017 bei 2018 metais buvo surengti 5 kvalifikacijos kėlimo renginiai. 2017 m. kovo 24 d. organizuotas kvalifikacijos kėlimo renginys tema „Bendravimo su žiniasklaida ir visuomene specifika. Verbalinė ir neverbalinė komunikacija. Efektyvi prezentacija. Protokolo pagrindai“, renginio trukmė – 6 akademinės valandos, dalyvavo – 39 prokurorai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai. 2017 m. lapkričio 29-30 d. vyko renginys tema „Efektyvi komunikacija organizacijos viduje: kaip tai pasiekti, palaikyti ir tobulinti“, dalyvavo – 29 prokurorai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai, renginio trukmė – 8 akademinės valandos. 2018 m. vasario 19 d. buvo surengtas renginys „Verbalinės komunikacijos keliai ir klystkeliai arba, kaip teisingai įgarsinti žinutę“, kuriame dalyvavo 1 prokuratūros atstovas, renginio trukmė – 4 akademinės valandos. 2018 m. balandžio 19-20 d. buvo surengtas kvalifikacijos kėlimo renginys tema „Krizių valdymo ir komunikacijos mokymų kaltumo prezumpcija“, dalyvavo vienas prokuratūros atstovas, renginio trukmė – 16 akademinė valandų. 2018 m. vasario 6-7 d. vyko renginys „Generalinės prokuratūros komunikacijos strategija: pagrindinės gairės ir kryptys“, renginio trukmė – 16 akademinė valandų, dalyvavo – 20 prokurorų ir ikiteisminio tyrimo pareigūnų.

3.4. Priemonių plano **3.4 priemonė** *Lietuvos Respublikos prokuratūros interneto svetainėje skelbti informaciją apie korupcijos prevenciją ir kontrolę prokuratūroje*, Komisijos nuomone, nėra tinkamai įgyvendinta. Prokuratūros interneto puslapyje nėra pateikta naujausia, detali informacija apie Komisiją, teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą, korupcijos pasireiškimo tikimybės

nustatymą prokuratūroje, taip pat paskelbti su šiomis veiklos sritimis susiję prokuratūros teisės aktai ir kiti dokumentai.

Plane suformuluotas šios priemonės laukiamo rezultato kriterijus – *Užtikrintas prokuratūros veiklos korupcijos prevencijos ir kontrolės srityje viešumas*, – Komisijos nuomone, nėra pasiektas, kadangi yra pateikta tik dalis korupcijos prevencijos ir kontrolės prasme aktualios ir naujausios informacijos.

3. 5. Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros Personalo ir teisės skyrius 2019 m. kovo 25 d. raštu Nr. 17.9-4597 informavo, kad vykdant **3.5 priemonę** iki 2018 m. rugsėjo 1 d. *Kreiptis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją dėl galimybės Generalinės prokuratūros, jos padalinių ir apygardų prokuratūrų, jų padalinių vadovams prisijungti prie Interesų deklaracijų informacinės sistemos (IDIS) suteikimo*. 2018 m. vasario 5 d. Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai buvo išsiųstas raštas Nr. 17.2-776 „Dėl prisijungimo galimybių prie privačių interesų deklaracijų informacinės sistemos“. Vyriausioji tarnybinė etikos komisija 2018 m. kovo 2 d. pateikė atsakymą Nr. S-884-(2.5), kurio turinys leidžia daryti išvadą, jog Interesų deklaracijų informacinė sistema yra sukurta įstaigos kodu principu, todėl Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros darbuotojai negali matyti visų Lietuvos Respublikos prokuratūros darbuotojų privačių interesų deklaracijų, o tai riboja tiek administravimo, tiek kontrolės galimybes. Atsižvelgiant į minėtos informacijos turinį, Lietuvos Respublikos prokurorai, valstybės tarnautojai bei darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka privalu deklaruoti viešus ir privačius interesus, 2018 m. vasario 9 d. raštu Nr. 17.2-2650 buvo informuoti apie būtinybę iki 2018 m. gegužės 1 d. iš naujo užpildyti privačių interesų deklaracijas ir 5 laukelyje „Deklaruojančio asmens darbovietės juridinio asmens kodas“ įrašyti Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros kodą. Todėl vadovas ar jo įgaliotas asmuo, prisijungęs prie šios sistemos, matys visų Lietuvos Respublikos prokuratūros darbuotojų privačių interesų deklaracijas. Komisijos manymu, minėta priemonė buvo įgyvendinta.

3.6. Vykdant **Plano 3.6 priemonę** iki 2018 m. gruodžio 31 d. *Parengti teisės aktą, reglamentuojantį prokuratūros viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo įgyvendinimo kontrolės priemonės* buvo parengtas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018 m. gegužės 4 d. įsakymas Nr. I-150 „Dėl Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. rugsėjo 19 d. įsakymo Nr. I-289 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo prokuratūroje taikymo“ pakeitimo“ ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2019 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. I-32 „Dėl komisijos privačių interesų deklaracijų turinio kontrolei atlikti sudarymo“.

Komisijos manymu Plano 3.6 priemonė įvykdyta visiškai.

3.7. Trečiojo uždavinio rezultato kriterijai yra šie: prokurorų, kuriems pareikšti įtarimai dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, skaičiaus mažėjimas, dėl Prokurorų etikos kodekso pažeidimų nubaustų prokurorų skaičiaus mažėjimas; dėl tarnybos ir darbo drausmės pažeidimų nubaustų prokuratūros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičiaus mažėjimas.

Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ataskaitų duomenimis 2017 metais prokurorai, kuriems buvo pareikšti įtarimai dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymo, buvo 2, 2018 metais įtarimai buvo pareikšti vienam prokurorui. Akivaizdu, kad minėtos kategorijos įtariamųjų skaičius mažėja.

Pagal Prokurorų etikos komisijos 2018 metų ataskaitoje pateiktus duomenis nustatyta, kad 2017 metais ir 2018 metais buvo surašyta po dvi išvadas, kuriose prokurorai pripažinti padarę įstatymo pažeidimą, tarnybinį nusižengimą, prokuroro vardą žeminantį poelgį ar kitą Prokurorų etikos kodekso pažeidimą.

Generalinės prokuratūros Personalo ir teisės skyrius 2019-03-27 raštu Nr. 17.9.-4753 informavo Komisiją, jog 2017-2018 metų laikotarpiu dėl tarnybos ir darbo drausmės pažeidimų trims valstybės tarnautojams buvo paskirtos tarnybinės nuobaudos.

Atsižvelgiant į nurodytus duomenis, konstatuotina, kad yra pasiektas vienas iš Programos trečiojo uždavinio rezultato kriterijų.

Komisijos vertinimu, Programos trečiasis uždavinys *Didinti prokuratūros darbuotojų atsparumą korupcijai ir darbo etikos lygį, užtikrinti prokuratūros antikorupcinės veiklos viešumą* yra pasiektas – sumažėjo skaičius prokurorų, kuriems buvo pareikšti įtarimai dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.

4. Apibendrinus ir įvertinus šioje ataskaitoje pateiktus duomenis, konstatuotina, kad 11 Plane numatytų priemonių yra įvykdytos visiškai, 1 - įvykdyta iš dalies. Nors ne visi Programos uždaviniams iškelti kriterijai buvo pasiekti, Komisijos vertinimu, Programos tikslas - *užtikrinti veiksmingos ilgalaikių korupcijos prevencijos priemonių sistemos veikimą prokuratūroje, didinti prokuratūros veiklos skaidrumą, viešumą ir efektyvumą, stiprinti prokuratūros kaip institucijos ir jos darbuotojų atsparumą korupcijai* – yra įgyvendintas.

Lietuvos Respublikos prokuratūros
korupcijos prevencijos komisijos pirmininkas,
ONKT departamento vyriausiasis prokuroras

Martynas Jovaiša